

Korte lesomschrijving

Deze les gaat over het canonvenster: **Suriname en de Nederlandse Antillen**

Titel Suriname en de Nederlandse Antillen: de koloniën worden zelfstandig

Vak Geschiedenis, Aardrijkskunde, Maatschappijleer, Nederlands

Venster Suriname en de Nederlandse Antillen

Tijdvak na 1950 – heden (televisie & computers – nu)

Doelgroep onderbouw voortgezet onderwijs

Tijdsduur 60 minuten

Groeperingsvorm klassikaal, tweetallen of groepjes

Lesdoelen

- De leerlingen kunnen aanwijzen waar Suriname en de (voormalige) Nederlandse Antillen geografisch liggen en welke eilanden daartoe behoren.
- De leerlingen kunnen globaal aangeven hoe de dekolonisatie van deze gebieden is verlopen: Statuut 1954, onafhankelijkheid Suriname 1975, verzelfstandiging Aruba 1986 en nieuwe status andere eilanden in 2010.
- De leerlingen kunnen de aanwezigheid van Surinamers en Antillianen in de hedendaagse Nederlandse samenleving uitleggen en enkele invloeden op de Nederlandse samenleving noemen.

Benodigde voorkennis: Geen

Benodigdheden

- Internet
- Docentenhandleiding VO
- Vensterplaat Suriname en de Nederlandse Antillen
- Werkblad VO
- Bijlage: kopie wereldkaart

Beoordeling: Bespreken werkblad

Lesactiviteiten

Introductie

Er zijn verschillende opties:

Optie 1:

Bespreek klassikaal de vensterplaat over Suriname en de Nederlandse Antillen.

Laat de vensterplaat eerst zien zonder de i-tjes te openen. Laat eerst de leerlingen de vensterplaat aandachtig bekijken gedurende 1 à 2 minuten. Stel vervolgens de volgende vraag: Wat gebeurt hier?

Instructie voor het gebruik van de vensterplaat:

De vensterplaat is een hulpmiddel om informatie over de verzelfstandiging van Suriname en de Nederlandse Antillen zelf te ontdekken en over te brengen. In de vensterplaat zijn allerlei elementen interactief gemaakt. Deze zijn gemarkeerd met een i. Wanneer er op een i geklikt wordt, verschijnt er informatie over een bepaald onderwerp in relatie tot het canonvenster Suriname en de Ned. Antillen. De teksten kunt u achterin deze handleiding terugvinden.

Geef enkele kinderen een beurt. Laat de leerlingen hun antwoord motiveren. Vraag na elke beurt: Wat kunnen we nog meer ontdekken? Schrijf in steekwoorden op het bord wat de leerlingen zeggen over wat ze zien en denken. Als er geen nieuwe informatie uit de klas komt stopt u. Let op: Alle bijdragen van de kinderen zijn waardevol!

Optie 2:

Bekijk samen de aflevering van Klokhuis over Suriname en de Nederlandse Antille:

<https://www.entoen.nu/nl/surinameantillen> (15:19)

Laat de leerlingen in steekwoorden (woordspin) de verschillende onderwerpen beschrijven.

De aflevering belicht de geschiedenis van de kolonisatie en dekolonisatie van Suriname en de Nederlandse Antillen. Bekijk hierna klassikaal de vensterplaat.

Bespreek de vensterplaat aan de hand van de steekwoorden die de leerlingen hebben opgeschreven tijdens het bekijken van de film. Wijs de leerlingen op de informatie achter de i-tjes. Zij hebben deze informatie nodig bij het maken van de opdrachten op het werkblad.

Kern

Deel de werkbladen uit. Het werkblad bestaat uit 3 opdrachten: 1A, B en C, 2 en 3.

Opdracht 1:

Bij deze opdracht gaat het om de geografische en politieke positie ten opzichte van Nederland. Waar liggen deze overzeese gebieden en wat is de status van deze voormalige koloniën nu?

vervolg lesomschrijving

vervolg van pagina 1

Opdracht 2:

In deze opdracht onderzoeken de leerlingen de oorzaken en gevolgen van de komst van Surinamers en mensen van de Nederlandse Antillen in Nederlandse samenleving. Welke kinderen in de klas hebben persoonlijke ervaringen met migratie? Kunnen en willen zij over hun eigen ervaringen vertellen?

De leerlingen bekijken het filmpje:

Suriname (7de plaatje op de balk met vliegtuig) op <https://www.entoen.nu/nl/surinameantillen> en benoemen daarna de overeenkomsten en verschillen tussen de groep migranten uit Suriname toen en de huidige groep migranten uit Syrië. Wat is hun motivatie/reden om te migreren, is er een taalbarrière en wat zijn de kansen op verblijfsstatus, arbeidsmarkt of integratie bijvoorbeeld

Opdracht 3:

In deze opdracht worden de leerlingen uitgedaagd om de invloeden van de Surinaamse en Antilliaanse cultuur op te nemen in het eerste couplet van het Wilhelmus, het Nederlands volkslied. Antillianen en Surinamers met een Nederlands paspoort zijn immers ook Nederlands staatsburger, hoe verschillend hun achtergrond soms ook is. Ter inspiratie krijgen de leerlingen vier afbeeldingen te zien: 1] een Keti-koti festival (viering van de afschaffing van de slavernij), 2] roti-kip, 3] Caribische brassband, 4] Nederlands voetbalteam (met spelers van Surinaamse/Antilliaanse afkomst).

Afsluiting

Bespreek de antwoorden op het werkblad. Zie hiernaast.

Antwoorden werkblad

1A: Zie kaartje hieronder

1B:

- 1) Aruba - zelfstandig sinds 1986 (Koninkrijk der Nederlanden)
- 2) Bonaire - bijzondere gemeente (Caribisch Nederland)
- 3) Curaçao - zelfstandig land sinds 2010 (Koninkrijk der Nederlanden)
- 4) St. Maarten - zelfstandig sinds 2010 (Koninkrijk der Nederlanden)
- 5) St. Eustatius - bijzondere gemeente (Caribisch Nederland)
- 6) Saba - bijzondere gemeente (Caribisch Nederland)

1C: Na de oorlog kregen de overzeese gebiedsdelen regionale autonomie en algemeen kiesrecht. Je kunt het zien als de eerste stap naar zelfstandigheid. De nieuwe verhoudingen werden in 1954 vastgelegd in het 'Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden', een soort grondwet voor een trans-Atlantisch koninkrijk met autonome rijkdelen.

2: **Vragen die de leerlingen zich kunnen stellen:**

- Zijn ze hier naar toe gekomen voor werk, studie, familie of een gevlucht voor oorlog en geweld?
- Kunnen ze zich verstaanbaar maken in Nederland?
- Hebben ze wel / geen Nederlands paspoort?
- Is er wel/geen gemeenschappelijke historie met Nederland, zelfde religie en gewoonten?
- Wat is de kans op een verblijfsstatus en op de arbeidsmarkt?

3: Eigen invulling en motivatie

Teksten vensterplaat

1. Nederland is vier landen

- i-punt: Koning Willem-Alexander
- Informatie: Negen uur vliegen naar het westen en je bent in een andere wereld. Of toch niet? Land je bijvoorbeeld op Curaçao, dan kun je gewoon Nederlands spreken. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit Nederland en de Caribische eilanden Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. Willem-Alexander is dus koning van vier landen. Gemeenten in de tropen: En om het nog ingewikkelder te maken: er zijn ook nog drie eilanden die geen land zijn binnen het koninkrijk, maar een bijzondere gemeente: Bonaire, St. Eustatius en Saba. Zij heten samen 'Caribisch Nederland' en staan ook wel bekend als de 'BES-eilanden', naar de eerste letter van hun naam. Vroeger heetten al deze zes eilanden de Nederlandse Antillen..

2. Nederland en 'de West'

- i-punt: Nederlands WIC schip
- Informatie: De contacten tussen Nederland en het Caribisch gebied gaan bijna 400 jaar terug. Vanaf 1633 verovert de West-Indische Compagnie verschillende eilanden op de Spanjaarden: Sint-Maarten, Bonaire, Curaçao, Aruba, St. Eustatius en Saba. In 1667 verovert Nederland de vruchtbare, rijke Engelse kolonie Suriname. Rijkdom en ellende: Op de talloze plantages in Suriname worden producten als suiker, koffie, cacao en tabak verbouwd. Tot slaaf gemaakte Afrikanen bewerken de landerijen. De eilanden zijn belangrijk voor zoutwinning en als uitvalsbasis voor de kaapvaart. Vanaf 1642 gebruikt de West-Indische compagnie Curaçao als doorvoerhaven voor tot slaaf gemaakte mensen. Hier worden zij door de Nederlanders doorverkocht aan de koloniën van Spanje – de grootste wereldmacht in die tijd.

3. Vechten voor vrijheid: de marrons in Suriname

- i-punt: Plantage
- Informatie: Sommige slaven hebben de moed om het verschrikkelijke leven op de plantage te ontvluchten. Deze zogenaamde 'marrons' bouwen dorpen in het oerwoud. Regelmatig vallen ze plantages aan en nemen ze nieuwe vluchtelingen op. Het lukt de Nederlandse koloniale overheid niet om dit tegen te gaan. Hoe loopt het af met de Marrons?
In 1760 – meer dan 100 jaar vóór de afschaffing van de slavernij in 1863 – sluit de eerste marrongroep vrede met

de Nederlandse machthebbers. Vanaf dat moment zijn ze vrij en onafhankelijk. Nog steeds wonen in Suriname zes verschillende marrongroepen. Ze hebben een heel eigen cultuur, waarin nog veel terug te vinden is van hun Afrikaanse afkomst. Sinds 2010 is de Dag van de Marrons (10 oktober) een officiële feestdag in Suriname. Dan vieren zij hun strijd tegen onderdrukking en voor vrijheid. Ook de Marrongemeenschap in Nederland viert deze dag.

4. Vechten voor vrijheid op Curaçao: Tula

- i-punt: Tula
- Informatie: Het is 17 augustus 1795. Tula werkt als slaafgemaakte op de Curaçaose plantage Knip. Hij wil opstaan tegen het onrecht dat hem en de andere Afrikaanse mannen en vrouwen wordt aangedaan. Samen met een grote groep volgelingen legt hij het werk neer en gaat hij naar de plantage-eigenaar. De tot slaaf gemaakten eisen hun vrijheid op. Worden Tula en zijn mannen vrijgelaten?
Tula weet dat de Franse legers van Napoleon Nederland hebben veroverd – en dus zijn de koloniën nu ook in handen van de Fransen. Zij willen 'vrijheid, gelijkheid en broederschap'. Maar dat geldt dan toch ook voor de slaven? De koloniale overheid is het daar niet mee eens. Jammer genoeg mislukt de opstand van Tula. Hij wordt verraden, gemarteld en wreed gedood. Ieder jaar wordt op Curaçao op 17 augustus de opstand van Tula herdacht als begin van de lange strijd voor de bevrijding van de slaven.

5. Surinamers en Antillianen in Nederland

- i-punt: Aangekomen op Schiphol
- Informatie: Tot de Tweede Wereldoorlog wonen er maar weinig Surinamers en Antillianen in Nederland. Na de oorlog komen er eerst jongeren uit Suriname, Curaçao en Aruba om in Nederland te studeren. In de jaren 60 gaat het steeds slechter met de economie in Suriname en de Antillen. Werkloze arbeiders zoeken in Nederland een betere toekomst. Surinamer of Nederlander? In 1975 wordt Suriname een zelfstandig land. Surinamers moeten kiezen: willen ze een Surinaams of een Nederlands paspoort? Duizenden Surinamers komen in de jaren voor en na de onafhankelijkheid naar Nederland omdat ze vinden dat ze daar een betere toekomst hebben.

vervolg op pagina 4

Teksten vensterplaat

vervolg van pagina 3

De Caribische migranten nemen ook hun cultuur mee. Denk maar aan de heerlijke Surinaamse roti kip en de swingende muziek. Het Zomercarnaval in Rotterdam begon ooit als klein Antilliaans feestje en trekt nu jaarlijks honderdduizenden bezoekers.

6. Suriname wordt zelfstandig

- i-punt: Vlag van Suriname
- Informatie: De Tweede Wereldoorlog is een keerpunt in de koloniale geschiedenis van Nederland. Tijdens de oorlog heeft koningin Wilhelmina al beloofd dat de overzeese gebieden meer vrijheid zullen krijgen. De eerste stap is het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden van 1954. Suriname en de Nederlandse Antillen krijgen meer zelfbestuur. Op weg naar zelfstandigheid. Vanaf 1954 hebben alle Surinamers de Nederlandse nationaliteit. Maar steeds luider klinkt de roep om onafhankelijkheid. In Nederland regeert vanaf 1973 het kabinet onder leiding van premier Joop den Uyl. Hij vindt dat Nederland geen koloniën meer hoort te hebben. Na jarenlang onderhandelen is het op 25 november 1975 zo ver: Suriname wordt een onafhankelijke republiek

7. Smeltkroes Suriname

- i-punt: Groep Surinamers
- Informatie: Door het koloniale verleden wonen in Suriname veel verschillende bevolkingsgroepen. Voordat de Europeanen de macht in handen nemen leven er al verschillende inheemse volkeren. Zij vormen nu een kleine minderheid. Creolen (nakomelingen van tot slaaf gemaakten) en Marrons (nakomelingen van gevluchte slaven) vormen de grote groep met wortels in Afrika. Migrantengroepen uit Azië: Na de afschaffing van de slavernij in 1863 zijn er nieuwe arbeidskrachten nodig. De Nederlandse regering werft daarom met mooie beloften contractarbeiders uit China, India (Hindoestanen), en Java. Na een paar jaar geld verdienen op een plantage zouden ze terug kunnen naar hun familie. Maar de contractarbeiders, in die tijd 'koelies' genoemd, worden slecht betaald en verdienen niet genoeg om hun familie te helpen. De meesten keren nooit terug naar hun moederland.

8. Nederland en de Antilliaanse eilanden

- i-punt: Eilandengroep
- Informatie: Vanaf de 15de eeuw zijn de Antillen het speelveld van Europese landen die hier voet aan de grond proberen te krijgen, op zoek naar handel en rijkdom. Vanaf 1633 zijn de eilanden lange tijd Nederlandse koloniën. In de 19de eeuw zijn ze nog een tijdje Engels. Maar vanaf 1816, als Nederland geen republiek meer is maar een koninkrijk, horen de eilanden definitief bij Nederland. Wat gebeurt er daarna met de eilanden? Na de Tweede Wereldoorlog ondertekenen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen (de zes eilanden) het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. Er komt meer gelijkwaardigheid tussen Nederland en de vroegere koloniën. Op 1 januari 1986 maakt Aruba zich los van de Nederlandse Antillen. Het wordt een apart land binnen het Koninkrijk. De laatste verandering vindt plaats in 2010: behalve Aruba zijn nu ook Curaçao en Sint-Maarten landen binnen het koninkrijk. Bonaire, St. Eustatius en Saba worden bijzondere gemeenten. Vanaf dat moment bestaat het Nederlandse koninkrijk uit vier landen, met Willem-Alexander als koning.

9. Discriminatie verboden

- i-punt: Regenboog-Piet
- Informatie: Veel Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders hebben voorouders die het in de koloniale tijd erg zwaar hebben gehad. Ze werden tot slaaf gemaakt of werkten als contractarbeider tegen een hongerloon op een van de vele plantages. De laatste jaren laten de Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders steeds vaker hun stem horen. Zwarte piet of niet? Zij vragen begrip voor en erkenning van de pijn en het onrecht dat hun in de koloniale tijd is aangedaan. Ze wijzen op het racisme en de discriminatie die zij ook vandaag nog in Nederland ervaren. Vooral de discussie over Zwarte Piet roept veel emoties op. De stereotype Zwarte Piet wordt steeds meer vervangen door rode, gele en blauwe Pieten. De laatste jaren komt er meer aandacht voor het Nederlandse slavernijverleden. Sinds 2009 wordt ieder jaar in het Oosterpark in Amsterdam op 1 juli Ketikoti gevierd: de afschaffing van de slavernij in 1863. Ketikoti komt uit de Surinaamse taal sranantongo en betekent ketenen gebroken.